

13/05/2021

לכבוד
עו"ד עודד פלוס
יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום
התקווה 4, באר שבע 84100

באמצעות דוא"ל yafaef@iplan.gov.il

שלום רב,

בקשה לקבלת רשות ערר בפני המועצה הארצית

תוכנית מס' 605-0150086 "שדרוג והרחבת מסילת באר שבע-דימונה-צפע-רותם"

בהתאם לסעיף 110 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, מוגשת בזאת בקשה למתן רשות ערר למועצה הארצית, על ההחלטה של ועדת המשנה להתנגדויות שליד הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז דרום (להלן: "הוועדה") מתאריך 02/05/2021 הדוחה את ההתנגדויות לתוכנית מס' 605-0150086 "שדרוג והרחבת מסילת באר שבע-דימונה-צפע-רותם" (להלן: "התוכנית") הנדונה.

המבקשים

יו"ר ועד מקומי - ביר אלמשאש	ת"ז	1. עודה אלקדיראת
ביר אל משאש (אבו סולב)	ת"ז	2. חסן אבו סולב
ביר אל משאש (אבו סולב)	ת"ז	3. עומר אבו סולב
ביר אל משאש (אבו סולב)	ת"ז	4. סאלם אבו סולב
יו"ר ועד מקומי - אום רתאם	ת"ז	5. עלי אלמחציי
ערערה בנגב	ת"ז	6. מוחמד סלמאן קבועה
ערערה בנגב	ת"ז	7. עבד אלרחמאן מחמד קבועיה
ערערה בנגב	ת"ז	8. סלאח מחמד קבועה
ערערה בנגב	ת"ז	9. אוסאמה מחמד קבועה
ביר אל משאש	ת"ז	10. ח'אלד אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	11. נורה אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	12. חוסאם אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	13. ראמלה אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	14. ג'ואהר אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	15. נור אלנבארי
ביר אל משאש	ת"ז	16. אברהים אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	17. חסון ח'אלד אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	18. חסון אברהים אלפריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	19. קרהמאן אלרבאיעה

עמותת במקום - מתכננים למען
זכויות תכנון
רח' עמק רפאים 43, ירושלים
טל' 02-5669655 פקסי' 02-5660551

עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות
המייעוט הערבי בישראל
ת"ד 8921, חיפה 31090
טל' 04-9501610 פקסי' 04-9503140

המועצה האזורית לכפרים
הבלתי מוכרים בנגב
דרך חברון 9, באר שבע
טל' 08-6588128

ביר אל משאש	ת"ז	מעדי אלפריג'את	.20
ביר אל משאש	ת"ז	מחמד אלפריג'את	.21
ביר אל משאש	ת"ז	סייד אלפריג'את	.22
ביר אל משאש	ת"ז	פואד אלפריג'את	.23
ביר אל משאש	ת"ז	טלאל אלפריג'את	.24
ביר אל משאש	ת"ז	פיסל אלפריג'את	.25
ביר אל משאש	ת"ז	סולימאן אלפריג'את	.26
ביר אל משאש	ת"ז	הישאם אלפריג'את	.27
ביר אל משאש	ת"ז	היג'ר אלפריג'את	.28
ביר אל משאש	ת"ז	אדם אלפריג'את	.29
ביר אל משאש	ת"ז	נורה אבו סולב	.30
ביר אל משאש	ת"ז	ג'מאל אלפריג'את	.31
ביר אל משאש	ת"ז	ג'אזיה אדפריג'את	.32
ביר אל משאש	ת"ז	נאיפה אלפריג'את	.33
ביר אל משאש	ת"ז	נג'את אלפריג'את	.34
ביר אל משאש	ת"ז	רואן אלסבאירה	.35
ביר אל משאש	ת"ז	מושירה אבן דביר	.36
ביר אל משאש	ת"ז	מופלת אלפריג'את	.37
ביר אל משאש	ת"ז	טאריק אלפריג'את	.38
ביר אל משאש	ת"ז	יוסף אלפריג'את	.39
ביר אל משאש	ת"ז	לוזה אלפריג'את	.40
ביר אל משאש	ת"ז	אמל אלפריג'את	.41
ביר אל משאש	ת"ז	אמל אלנבארי	.42
ביר אל משאש	ת"ז	מחמד אלפריג'את	.43
ביר אל משאש	ת"ז	בילאל אלפריג'את	.44
ביר אל משאש	ת"ז	אחמד אלפריג'את	.45
ביר אל משאש	ת"ז	עומר אלפריג'את	.46
ביר אל משאש	ת"ז	ראג'ח אלפריג'את	.47
ביר אל משאש	ת"ז	סאלם סלימאן אלעביאת	.48
ביר אל משאש	ת"ז	מחמד סלימאן אלעביאת	.49
אל זרנוק	ת"ז	סאלם אלהואשלה	.50
אל זרנוק	ת"ז	אדם אלהואשלה	.51
אל זרנוק	ת"ז	יוסף אלהואשלה	.52
אל זרנוק	ת"ז	רשיד מחמד אבו מאדי	.53
אלסדיר	ת"ז	סאלם אלע'נאמי	.54
אלסדיר	ת"ז	מוסטפא אלע'נאמי	.55
אלסדיר	ת"ז	מרים אלע'נאמי	.56
אלסדיר	ת"ז	סלימאן אלע'נאמי	.57
אלסדיר	ת"ז	אבראהים אלע'נאמי	.58
אלסדיר	ת"ז	נאיף אלע'נאמי	.59
אלסדיר	ת"ז	ח'ליל אלע'נאמי	.60
אלסדיר	ת"ז	מחמד אלע'נאמי	.61
אלסדיר	ת"ז	מוסא אלע'נאמי	.62
אלסדיר	ת"ז	עטווה אלע'נאמי	.63
אלסדיר	ת"ז	עלי אבו רשיד	.64
אלסדיר	ת"ז	יוסף אבו ג'ויעד	.65
אלסדיר	ת"ז	עיד אלע'נאמי	.66
אלסדיר	ת"ז	אנואר אלע'נאמי	.67
אלסדיר	ת"ז	קאיד אלעת'אמין	.68
אלסדיר	ת"ז	יונס אלעת'אמין	.69
אלסדיר	ת"ז	עומר אלעת'אמין	.70
אלסדיר	ת"ז	סלימאן אלהואשלה	.71
אלסדיר	ת"ז	יוסף אלהואשלה	.72
אלסדיר	ת"ז	עלי אלהואשלה	.73
אלסדיר	ת"ז	ג'דיע אלהואשלה	.74
אלסדיר	ת"ז	עלי אלהואשלה	.75
אלסדיר	ת"ז	סמעיל הואשלה	.76
אלסדיר	ת"ז	מוסה הואשלה	.77
אלסדיר	ת"ז	עומר הואשלה	.78
יו"ר הועד המקומי - ח'שם זנה			
ח'שם זנה			
ח'שם זנה			
יו"ר הועד בשבט אלהואשלה-אלטולאא'			
שבט אלהואשלה-אלטולאא'			
שבט אלהואשלה-אלטולאא'			
שבט אלהואשלה-אלטולאא'			
שבט אלהואשלה-אלטולאא'			
שבט אלהואשלה			
שבט אלהואשלה			
שבט אלהואשלה			

שבט אלהואשלה	ת"ז	79. יונס הוואשלה
שבט אלהואשלה	ת"ז	80. עתריה הוואשלה
שבט אלהואשלה	ת"ז	81. שאווקי הוואשלה
שבט אלהואשלה	ת"ז	82. פרג' הוואשלה
שבט אלהואשלה	ת"ז	83. סלאמי אלהואשלה
שבט אלהואשלה	ת"ז	84. הדיל הוואשלה
שבט אלהואשלה	ת"ז	85. באסמה אבו ע'אדה
שבט אלהואשלה	ת"ז	86. הוואד הוואשלה
שבט אלהואשלה	ת"ז	87. אמל הוואשלה
ביר אל משאש	ת"ז	88. אימן פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	89. קמאל פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	90. וליד פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	91. מוחמד פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	92. טארד פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	93. עובידה פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	94. וגאדן פריגאת
ביר אל משאש	ת"ז	95. אברהם פרגאת
ביר אל משאש	ת"ז	96. אמאני פריגאת
ביר אל משאש	ת"ז	97. אוסאמה פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	98. עבד אלעזיז פראת
ביר אל משאש	ת"ז	99. אמיר אפרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	100. ראמי אפרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	101. היאם אפרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	102. יסמין אפרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	103. תמאם אפרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	104. הלא פרג'ת
ביר אל משאש	ת"ז	105. האיז אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	106. סמאח אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	107. לילה אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	108. אמל אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	109. רים אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	110. חנאן אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	111. היא אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	112. אדיב אפרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	113. אנס פריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	114. אדם פריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	115. סאמי פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	116. אמיר פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	117. חליל פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	118. נגוה פריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	119. מוניר פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	120. זוהר פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	121. סמיר פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	122. ג'מיל פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	123. אמיר פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	124. נסרין פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	125. יוסף חליל פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	126. אמירה פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	127. פאיזה פרג'את
ביר אל משאש	ת"ז	128. אמאני פרגאת
ביר אל משאש	ת"ז	129. זאהי פריג'את
ביר אל משאש	ת"ז	130. חולוד הוואשלה
		131. המועצה האזורית לכפרים הבלתי מוכרים בנגב
		132. עמותת במקום - מתכננים למען זכויות תכנון ¹

¹ עמותת במקום היא ארגון מקצועי ובלתי תלוי. העמותה מודה לכל תורמיה התומכים בקידום זכויות אדם ברחבי העולם, המכירים באמינותה ובחשיבות פעילותה. עיקר מימונה של העמותה הינו מישויות מדיניות זרות.

נימוקי הבקשה

1. המבקשים הגישו את התנגדותם לתוכנית בדצמבר 2020, וזו נדחתה בהחלטת ועדת המשנה להתנגדויות שליד הועדה המחוזית לתכנון ולבנייה במחוז דרום (להלן: "הוועדה" או "ועדת המשנה"), מיום 28.4.2021. ההחלטה נמסרה למתנגדים ופורסמה באתר מינהל התכנון ביום 2.5.2021 בשעות אחר הצהריים.
2. מטרת התוכנית הנדונה, כפי שזו באה לידי ביטוי בדברי ההסבר ובסעיף 2.1 להוראותיה, הינה יצירת מסגרת תכנונית לשדרוג והרחבת רצועת מסילת הברזל הקיימת בין באר שבע למפעלי צפע ורותם, דרך דימונה, לרבות הקמת תחנה לתחבורה ציבורית חדשה בדימונה. תוואי המסילה הינו באורך כולל של כ- 50 ק"מ בין באר שבע לדימונה ומישור רותם, במקביל לכביש 25. שטח התוכנית הכולל הינו מעל 14,000 דונם.
3. על מנת להשיג את מטרותיה, התוכנית מבקשת לקבוע גם הוראות להריסת מבנים רבים הקיימים בתחומה, אשר משמשים לצרכי מגורים ומחייה של האוכלוסייה הבדואית המתגוררת לאורך תוואי המסילה במספר כפרים בלתי מוכרים: ח'שם זאנה, אל זרנוק (הנמצאים שניהם בתהליכי הכרה), וגם ביר אלמשאש, אל סדיר, אום רתאם [ראו מפה מס' 1]. התוכנית מתעלמת מקיומה של האוכלוסייה הבדואית בכפרים אלה, אשר מונה בין 15,000 ל-20,000 תושבים.² ועוד, בצמוד ובסמוך לתוואי המסילה קיימים מספר מועצות מקומיות בדואיות: המועצות המקומיות תל שבע (כ-20,800 תושבים), שגב שלום (כ-10,900 תושבים), וערעה בנגב (כ-18,300 תושבים),³ וכן מספר יישובים שבתחום המועצה האזורית נווה מדבר: אבו תלול (כ-5,000 תושבים), אבו קרינאת (כ-7,200 תושבים) וקסר א-סיר (כ-3,000 תושבים).⁴ בסך הכול מדובר ביותר מ-65,000 תושבים בדואים המתגוררים ביישובים מוכרים, אשר יסבלו מהמטרדים הנובעים מקיומה של הרכבת ואינם צפויים ליהנות כלל ממנה היות ולא מתוכננת שום תחנת רכבת חדשה בקרבת יישובים אלה.
4. הפסיקה העליונה קבעה כי במקרים בעלי אופי עקרוני או אשר מלווים ברגישות ציבורית מיוחדת או אשר נתונים למחלוקת ציבורית קשה, יש לתת זכות ערר לבחינה נוספת בפני המועצה הארצית לתכנון ולבניה. ובמילותיו של בית המשפט:

"דומני, שיש להותיר לפרקטיקה את מלאכת עיצובן של אמות המידה הראויות. יש לפסוע בעניין זה צעד אחר צעד, כאשר כל מקרה ייבחן לגופו לפי נסיבותיו הספציפיות. בשלב זה הייתי מסתפק באמירה הכללית, מבלי למצות ומבלי לפרט, שכדי שתינתן רשות ערעור למועצה הארצית, נדרש שהעניין יהיה חשוב עד כדי הצדקה לערב את המועצה, אם בשל היותו בעל השלכה רחבה, אם בשל אופיו העקרוני, אם בשל היותו מלווה ברגישות ציבורית מיוחדת ואם בשל היותו נתון למחלוקת ציבורית קשה. רק לאחר שיצטבר ניסיון בהחלטות בעניין זה, הן של יו"ר הוועדות המחוזיות והן של בתי המשפט לעניינים מינהליים אשר בפניהן מבוקרות החלטות אלה, תתבהר גם התמונה הכללית וניתן יהיה ביתר קלות להתוות את השיקולים המרכזיים הנדרשים לעניין. כמובן שעל יו"ר הוועדה המחוזית מוטל הנטל להתכבד ולנמק את שיקוליו להיעתר או לדחות את הבקשה שבפניו".

² בהעדר הכרה, לא קיימים נתונים מדויקים אודות היקף האוכלוסייה בכפרים הלא מוכרים והנתון מבוסס על הערכה בלבד.
³ במידה ולא צוין אחרת, הנתונים אודות מספר התושבים ביישובים השונים מבוססים על פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס), [יישובים בישראל, 2019 \(נתונים ארעיים\)](#).
⁴ הנתונים אודות אוכלוסיית היישובים במועצה האזורית נווה מדבר הינם על פי [אתר המועצה](#) (נבדק בתאריך 01/12/2020).

עע"מ 3663/02 ועד שכונת עין כרם נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה, מחוז ירושלים, פ"ד נז(2), 882, 892 (2003).

5. בעניין זה נקבע גם כי חשיבות מהותית ועקרונית מיוחדת יכולה לנבוע גם במסגרת תכניות נקודתיות:

"אין להגביל או לצמצם את מתן ההיתר [להגשת ערר - מ.מ.] אך ורק לתוכניות שחשיבותם נובעת ממדיניות עקרונית כלל ארצית או כלל מחוזית. יתכנו מקרים בהם מדובר בתכנית נקודתית בעלת חשיבות מהותית ועקרונית מיוחדת, אשר השלכותיה נוגעות אמנם רק לאותו מתחם או לאותו מחוז, אך עדיין חשיבותה הסיגולית תצדיק מתן רשות ערעור"

עת"מ (י-ם) 130/00 החברה להגנת הטבע נ' יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה ירושלים, פס' 13 (פורסם במאגרים, 17.12.2002) (להלן: עניין "החברה להגנה הטבע").

6. התוכנית והחלטת ועדת המשנה מעלות סוגיות רבות בעלות אופי עקרוני המלוות גם ברגישות ומחלוקת ציבורית קשה. כאמור, מדובר בתכנית תשתית לאומית המשתרעת על שטח של מעל 14,000 דונם כאשר תוואי המסילה חוצה את המרחב ההתיישבותי הבדואי בו מתגוררים כ-80,000 תושבים. אוכלוסייה זו החיה ביישובים מוכרים, ביישובים לא מוכרים ובכאלה שנמצאים בהליכי הכרה, לאורך התוואי היא אחת האוכלוסיות הפגיעות ביותר במדינת ישראל והיא למעשה הקהילה היחידה הנפגעת כתוצאה מתוואי המסילה. התוואי פוגע בצורה לא מידתית בזכויותיהם החוקתיות של האנשים המתגוררים בתחום התוכנית או בסמיכות מיידית אליה.

7. התכנית אפוא הינה בעלת רגישות ציבורית רבה בשל נגיעתה לאוכלוסייה פגיעה ביותר אשר מבקשת להתגונן מפני הפגיעה בזכויותיה הבסיסיות ביותר לקורת גג ולחיים בכבוד ועל כן מן הראוי לאפשר לה למצות את זכויותיה ולהישמע בפני מוסד תכנון בדרג גבוה יותר. על החשיבות הציבורית בסוגיית האזרחים הבדואים בנגב והצורך פתרון מערכתי כולל עמד בית המשפט העליון בעניין אבו מדיגם כלהלן:

"לצד זאת, ראוי כי מצב הדברים שתואר בעתירה זו, יחד עם המצוקה והקשיים שתוארו, יזכיר שוב לכולנו את שידענו זה מכבר: כי המציאות הקשה עימה מתמודדת האוכלוסייה הבדווית במדינת ישראל, מחייבת - ויפה שעת אחת קודם - פתרון מערכתי כולל ומקיף. פתרונות נקודתיים, טובים יותר או טובים פחות, לא יוכלו להוות בטווח הארוך פתרונות-אמת. הגיעה העת לגבש ולממש פיתרון רחב באמת לסוגיה זו".

בג"צ 2887/04 אבו מדיגם נ' מינהל מקרקעי ישראל, 54 (15.4.07).

8. אין ספק כי מדובר בתכנית חשובה ובעלת היקף רחב המשפיעה על כלל המחוז ויש לה חשיבות עקרונית ומהותית מיוחדת, המעלה סוגיות בעלות חשיבות סגולית, שמן הראוי שמוסד תכנון נוסף, יידון בכלל השלכותיה.

9. סוגיה עקרונית שנייה העולה מהתכנית הינה היחס והאיזון הראויים בין הצורך והתכלית מאחורי תכנית לתשתית לאומית לבין זכויות האזרח ו/או הפרט. כפי שפורט בהתנגדות, התכנית מתייחסת לשטח בו שוכנים אזרחים ערבים כשטח ריק נטול כל מגבלות תכנוניות כתוצאה ממגורי התושבים. היחס השקוף לתושבים, על פי התכנית, הנו עניין עקרוני בעל חשיבות ציבורית ממעלה ראשונה, כאשר נראה כי תכלית סלילת מסילת הרכבת באזור קיבלה מעמד עילאי אל מול זכויות אדם ואזרח. בהקשר הזה, דחיית חלופות פחות פוגעניות מחמת עלויות סלילה גבוהות יותר הינה שלא כדין. וכדברי פרופ' ברק, אשר אומצו בפסיקה ענפה, "הגנה על זכויות אדם עולה כסף, וחברה המכבדת זכויות אדם צריכה

להיות נכונה לשאת במעמסה הכספית" (אהרן ברק **פרשנות חוקתית** 528 (1994); ראו גם: בג"ץ 9134/12 גביש נ' הכנסת (פורסם במאגרים, 21.04.2016); בג"ץ **אדם נ' הכנסת** (פורסם במאגרים, 16.09.2013); דנג"ץ 4191/97 **רקנט נ' בית הדין הארצי לעבודה**, פ"ד נד(2) 330 (2000).

10. סוגיה עקרונית שלישית אשר התכנית מעלה נובעת מהעובדה שהיא מתירה להרוס עשרות מבנים בשטחה המשמשים למגורים ולפרנסה של מאות משפחות, או מותירה מאות מבנים בסמיכות לה תחת מפגע בטיחותי וסביבתי יומיומי של חיים ליד מסילת ברזל. מתוך מטרה יחידה לתת מענה לצורכי המסילה, התוכנית אינה משאירה כל אפשרות מעשית לספק למשפחות אלה הסדרה תכנונית; או מתנה את יישומה, לכל הפחות, במציאת פתרונות דיור, הוגנים, מקובלים ומוסכמים על האוכלוסייה הבדואית אשר תיפגע מיישום התוכנית. יתרה מכך, התוכנית אף לא בחנה חלופה תכנונית לתוואי לא פוגעני או פוגעני פחות. יישום התוכנית יחייב אפוא את פינוייה של אוכלוסייה נרחבת ממקום מושבה, השארתה ללא קורת גג וללא פרנסה וללא פתרון דיור הולם ומוסכם עבורה ובכך תפגע, בצורה לא מידתית, בזכותה החוקתית לכבוד. בשל עוצמת הפגיעה ראוי היה לבחון את התכנית ואת השלכותיה ברזולוציה הגבוהה ביותר: מבנה, מבנה ובית, בית; דבר שלא נעשה במסגרת התכנית והדיונים שנערכו בה ובכלל זה בדיון שקיימה ועדת המשנה בהתנגדויות.

11. הפגיעה הלא מידתית בזכויות החוקתיות לכבוד, לקניין, לפרנסה של התושבים הבדואים בתוואי הרכבת וההפרה של עקרונות הצדק החברתי הן עניין חשוב ביותר, רחב השלכה ובעל אופי עקרוני המלווה ברגישות ציבורית אשר מצדיק לבדו את עירובה את המועצה הארצית.

12. סוגיה עקרונית נוספת נוגעת לצורך בפתרון מערכתי לסוגיית הכפרים הבלתי מוכרים, כפי שעולה גם מפסק דין **אבו מדיגם** לעיל.

13. עוד בולט בהחלטת הוועדה העדר בחינה של הטענות שהועלו בפניה והסתפקות באמירה כללית שהתוכנית הינה למעשה יישום של שתי החלטות ממשלה: החלטה 1421 מיום 24/10/2010 והחלטה 4223 מיום 05/02/2012 (להלן: "**החלטות הממשלה**"). סוגייה זו מעלה שאלה עקרונית של היחס בין החלטות ממשלה המתווה מדיניות, בהקשר הזה שדרוג המסילה נשוא התוכנית, לבין החלטות מוסדות התכנון בעניין אשר עליהם מוטלת החובה והאחריות לבחון לא רק את כלל ההיבטים התכנוניים וההנדסיים לצורך יישומה, אלא גם ההיבטים החברתיים לקידום המיזם והשלכותיו על מערך זכויות האדם והאזרח. כגון, במקרה דנן, האפשרות להנגיש תחבורה ציבורית נוחה ויעילה לכלל תושבי המרחב, ההשלכות על האוכלוסייה הקיימת במרחב התוכנית וכדומה. היתלות מוסדות התכנון בהחלטת ממשלה כללית בעניין מהווה, הלכה למעשה, אי הפעלת שיקול דעת והתפרקות מכלל החובות המוטלות על רשויות התכנון על פי דין.

14. נוסף ונציין בהקשר זה כי בהחלטות הממשלה הנ"ל, אשר מתייחסות להקמת קו רכבת מהיר עד לעיר אילת, לא נמצאה כל אמירה ביחס לכך שקטע הקו שבין דימונה לאילת יהיה אף הוא קו רכבת מהיר. על כן, גם ההסתמכות "העיוורת" על החלטות הממשלה אינה מתבססת על תשתית עובדתית נכונה אשר פוסלת את האפשרות להקים מספר תחנות רכבת בתוואי שתשרתנה את האוכלוסייה הבדואית, או בחינת חלופות שלא פוגעות בזכויות האזרחים הבדואים. יתירה מכך, גם כאשר ישנה כוונה להפעיל רכבת מהירה בין באר שבע לדימונה, ישנן דוגמאות בעולם בהן רכבות לא מהירות עם מספר תחנות לאורך התוואי מופעלות באותה מסילה בה מופעל קו רכבת מהירה.

15. יתרה מכך, יש לזכור שהמסילה בין דימונה לבאר שבע תשרת גם רכבות מסע לכל אורכה, וגם תשרת את הרכבת המתוכננת בין ערד לבאר שבע בקטע שמדרום לבסיס נבטים ועד באר שבע. הפתרון היעיל לכך נמצא בארגון לוחות הזמנים של קווי הרכבת השונים על אותה מסילה כפולה, תוך שילוב של נסיעות מהירות ונסיעות מקומיות ורכבות מסע. פתרון מסוג זה אפשרי במיוחד כאשר מדובר ברכבת חשמלית. לפיכך, אין כל אחיזה במציאות לטענה שהמסילה חייבת להיות ייחודית עבור רכבת מהירה על מנת לא לפגוע ביעילותה, כפי שנטען למשל במהלך הדיון בהתנגדויות. חלופות אלה כלל לא נבחנו על ידי הוועדה.

16. המבקשים יטענו עוד כי קיימת חשיבות בכך שוועדת הערר תדון ותיתן מענה ראוי לשאלות עקרוניות נוספות כגון יעילות קו הרכבת המהיר המוצע לעומת מתן האפשרות למספר כפול של נוסעים פוטנציאליים ליהנות משירות של תחבורה ציבורית נוחה וטובה. שכן, ככל הידוע למבקשים, לא נערכה בחינה מעמיקה של עלות-תועלת ברמת המקרו אודות העיכוב המזערי בזמני הנסיעה שייגרם לקבוצה אחת מתושבי הנגב בעקבות עצירת הרכבת בתחנות נוספות לאורך התוואי, לעומת האפשרות להציע שירות תחבורתי יעיל וחדשני עבור כלל תושבי המרחב, כפי שתואר בהתנגדות.

17. עד כמה שידוע למבקשים, גם לא נערך סקר נסיעות אמין ומקיף בקרב האוכלוסייה הבדואית, אוכלוסייה מוחלשת מבחינה כלכלית שמהווה קהל יעד מובהק להשתמש בתחבורה ציבורית, על מנת להגיע להחלטה מושכלת בדבר מיקום התחנות. כאמור, התכנית איננה מקימה אפילו תחנת רכבת אחת בקטע התוואי שבין דימונה לבאר שבע שתשרת את האוכלוסייה הבדואית. בהקשר הזה, האמירה הלא מחייבת שבהחלטת ההפקדה מתאריך 22/07/2019 (סעיף 12), לפיה "... התכנית תותאם הנדסית באופן שיאפשר תחנות רכבת נוספות..." איננה מספקת ומתעלמת מסוגייה עקרונית ביותר אשר עולה מהתכנית וזאת משתי סיבות עיקריות: א. כפי שעולה מפתח סעיף 12 להחלטה הנ"ל ועיון בתמליל הדיון, הכוונה הינה לחיבור מסילתי של המרלוי"ג (המרכז הרפואי והתעסוקתי) המתוכנן על פי תכנית מס' 605-0751636 באזור צומת שרה. דברים אלה מקבלים ביטוי וחזוק בדיונים השונים של הוועדה המחוזית בתוכנית המרלוי"ג עצמה, לפיהם תוכנית המרלוי"ג מותאמת לצורך הקמת תחנת רכבת בתוואי שבין באר שבע לדימונה. אגב, נציין כי מיקום זה הוצע כאפשרות להקמת תחנת רכבת במסגרת ההתנגדות של המבקשים, לא רק מכיוון שמדובר במתחם המתוכנן להפוך למוקד רפואה ותעסוקה ברמה מחוזית, אלא גם מכיוון שמדובר במיקום נגיש עבור תושבי תל שבע ושגב שלום בדרכם לאזור המרכז והצפון. ב. ההחלטה בעניין הזה הינה עמומה ביותר. כך למשל ההחלטה לא קובעת מסגרת כלשהי לבחינת העניין לא מבחינת המהות ולא מבחינת לוח זמנים. בכך התוכנית אף איננה ממלאת את הוראות הוועדה המחוזית בהחלטת ההפקדה.

18. חשוב לציין כי הוועדה גם כשלה בשיקול הדעת שלה כאשר העדיפה את מהירות הרכבת על פני יעילות ותדירות השירות, אפילו עבור תושבי דימונה, אותם היא שמה בראש מעייניה. שילוב בין רכבות מהירות ורכבות "פרבריות" בקטע שבין דימונה לבאר שבע יכול לשרת את האוכלוסייה הבדואית מצד אחד, וגם גדיל את מספר הנסיעות במהלך היום ובכך ייתן שירות טוב יותר עבור תושבי דימונה. כך כלל תושבי המרחב - יהודים וערבים כאחד, יוכלו ליהנות מתחבורה ציבורית יעילה וטובה יותר היות ולכולם תהיה גישה למספר רב יותר של רכבות במהלך היום, על אף שלא כולן תהינה רכבות מהירות.

19. נוכח כלל הסוגיות שהועלו לעיל, הערר למועצה הארצית מהווה מנגנון ביקורת פנימי בפני גוף מקצועי ומשכך יתכן ויביא ליישוב סכסוכים המתגלעים בין הפרט לרשות בצורה מהירה ואף עשוי הוא לזכות את

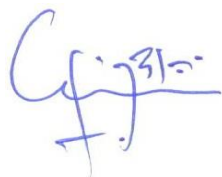
העורר בסעד יעיל יותר מאשר הסעד בו יזכה בפני בית המשפט. על יתרונוותיה הרבים של ביקורת פנימית מעין זו עמד בית המשפט בעניין אור :

"בגישה זו טמון הגיון רב. ראשית, היא תורמת להפחתת העומס המוטל על בתי המשפט. שנית, היא מביאה ליישוב מהיר ויעיל של המחלוקות המתגלעות בין הפרט לרשות המנהלית. שלישית, היא מאפשרת קיומה של בדיקה שנייה, רחבה, יסודית ומקצועית, של החלטות הרשות. רביעית, היא עשויה לטפח יחסים תקינים בין האזרח לשלטון"

בע"א 6365/00 אור נ' הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז צפון, פ"ד נו (4) 38, 46 (2002).

לאור כל האמור לעיל, נבקשך להתיר למבקשים לערור בפני המועצה הארצית לתכנון ולבניה, היות ועסקינן בתוכנית המעלה סוגיות עקרוניות רבות, הנמצאות במחלוקת ציבורית, והן בעלות רגישות ציבורית מיוחדת.

לבסוף יציינו המבקשים כי ככל הידוע לנו, מר אברהים אלהואשלה, ראש המועצה האזורית נווה מדבר, אשר לו קיימת זכות ערר למועצה הארצית, שוקל להגיש ערר בזכות על החלטת הוועדה לדחות את התנגדותה של המועצה לתוכנית. על כן, היות והמועצה הארצית צפויה בכל מקרה לדון בערר נגד החלטת הוועדה, מן הראוי כי תינתן הזדמנות גם למגישי בקשה זו להגיש ערר על החלטת הוועדה בעצמם בעניין זה.

סוזאר יהודקין
מתכנן ערים

סוהאד בשארה
עורכת דין